

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Vilivalla hoiuala

25.03.2025 (06.09.2025 täiendatud)

Andres Miller

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Vilivalla hoiuala
KKR kood	KLO2000050
Asukoht (maakonnad)	Hiiu maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2005
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	ei kohaldu
loodusreservaatide kogupindala	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite arv	ei kohaldu
sihtkaitsevööndite kogupindala	ei kohaldu
piiranguvööndite arv	ei kohaldu
piiranguvööndite kogupindala	ei kohaldu
IUCN kategooria(d)	VI
Natura 2000 võrgustiku alad	Vilivalla loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	15,71
Maismaa pindala (ha)	15,71
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	15,71
Kaitsekorralduskava nimi	Vilivalla hoiuala kaitsekorralduskava 2017–2026
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2017–2026
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Andres Miller
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa)	25.03.2025 (06.09.2025 täiendatud)
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	varem hindamata
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	jääb Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmalale

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	Vilivalla hoiuala kaitsekorralduskava 2017–2026, Pärandniitude tegevuskava (2021-2027)
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Pole asjakohane (liigid ei ole kaitse-eesmärgiks)	KKK, EELIS, RT	kaitseväärtuseks on puisnisidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070)
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	KKK	inventeeritud 2011. ja 2012. a, andmeid on üle vaadatud 2020. a
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Pole asjakohane	KKK, EELIS	liigid pole kaitseväärtuseks, kaitsealuseid liike pole alalt teada
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	KKK, EELIS	inventeeritud 2011. ja 2012. a, andmeid on üle vaadatud 2020. a
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Olulised andmelüngad puuduvad/ei ole asjakohane	KKK	kaitseväärtuste seisund oli teada
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	KKK	"koosluste mittehooldamine, väetamine"
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud kõikide kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	KKK	olulisust pole tekstis eraldi rõhutatud, ulatust küll, kuid skemaatiliselt on mõlemad välja toodud
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	rohumaade hülgamine; põllumajandus; looduslikud protsessid; ehitustegevus ja asustus	KKK, EELIS;KKK;KKK;MaRu	hooldamise (niitmine, karjatamine) lakkamine; viimati on EELIS-e andmetel hooldatud 2013. a;väetamine;pärandooslus kasvab kinni ja muutub looduslikuks;ortofoton on maaüksusel Kõrvekopli (63901:003:0249) näha mingeid tehisoobjekte (ehitised, haagised?)
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	KKK	väljaspoolt hoiuala tulenevaid survetegureid ei ole KKK-s eraldi käsitletud
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	KKK	eesmärk pindala ja esinduslikkuse osas

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovitatavat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	KKK	eesmärk pindala ja esinduslikkuse osas
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	KKK, EELIS, RT	ainsaks kaitseväärtuseks on puisniidud/-karjamaad (kattuvad)
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega alal kaitseväärtuseks seatud?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	KKK, EELIS	selliseid liike või kooslusi ei ole teada, on pärandkultuuri objekt Kõrve talu heinaküün, mida KKK mainib, kuid tegevusi ega kaitse-eesmärki ei sea
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	KKK	koosluse hooldamine (ja taastamine)
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	KKK	koosluse hooldamine on kantud tööplaani ning selle elluviimise põhimõtted, asukoht, aeg ja maksumus on määratletud
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	KKK	ei ole teada, et väljaspool hoiuala oleks midagi hoiuala kaitseväärtuste jaoks vaja teha; kooslusi on vaja hooldada (ja taastada) hoiualal kohapeal
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	KKK	KKK näeb ette koosluste hooldamise
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke alal kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	KKK	ei oska muid puudujääke välja tuua
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Küsimusele ei ole võimalik kaitsekorraldusperioodi antud etapis vastata	KKK	elupaigatüüpide tulemusseire (inventuur) on KKK-s kavandatud toimuma aastal 2025
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati alal kaitsekorralduse kohandamiseks?	Jah - seiretulemusi kasutatakse regulaarselt, et kohandada alal kaitse korraldust/meetmeid	KKK	elupaigatüüpide inventuuride tulemusi kasutati KKK koostamiseks, seiret hoiualal ei toimu, kavandatud KKK vahehindamist 2021. a ei toimunud
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK	kaasamiskoosolek toimus 11.12.2012

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	KKK	KKK koostas PKÜ, kaasamiskoosolekule kutsuti nii maaomanikke kui ka -hooldajaid
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	KKK, KKK koostamise koordinaatori eksperdi hinnang	teadaolevad konfliktid puuduvad
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	KKK taastamistöid ette ei näe, annab vaid selleks soovitusi (hõrendada puistut)
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (soolupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	peale kraavide muid märgalaid või veekogusid hoiualale ei jää
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Ükski planeeritud hooldamistöö ei ole rakendatud	KKK, EELIS, MHB (eksperdi hinnang)	pärast 2013. a pole hoiualal hooldus- (ega taastamis-) tegevusi ellu viidud
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	hoiuala kaitseväärtuste hulgas liike pole
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	KKK	KKK-s selliseid tegevusi kavandatud pole
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtsaks rakendamata ja miks?	rohumaade hooldamine (I): hooldamine on katkenud, sest loomapidamine on lõppenud (varasem hooldaja on surnud); KKK vahehindamine (I): pole ei ettenähtud 2021. a ega hiljem toimunud, ilmselt aja ja ressursi puudusel	KKK, EELIS, külastustaristu virtuaalkontor	hoiuala tähised (2 tk) on virtuaalkontori järgi paigaldatud
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	KKK	elupaigatüüpide tulemusseire on kavandatud aastasse 2025
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Ükski planeeritud meetmetest ei ole rakendatud	KKK	2021. a toimuma pidanud KKK vahehindamine on siiani tegemata
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	KKK, külastustaristu virtuaalkontor	hoiuala tähised (2 tk) on virtuaalkontori järgi paigaldatud
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärgid toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	teadaolevalt pole hoiualal mingeid tegevusi toimunud	MHB (eksperdi hinnang)	teadaolevalt pole hoiualal mingeid tegevusi toimunud
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Pole asjakohane (liigid ei ole kaitse-eesmärgiks)	KKK, EELIS, RT	liigid pole kaitseväärtuseks, kaitsealuseid liike pole alalt teada
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Ühegi kaitseväärtuse seisund ei ole stabiilne või paranenud	MHB (eksperdi hinnang)	pärast 2013. a pole hoiualal hooldus- (ega taastamis-) tegevusi ellu viidud

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	tüüp 9070 (6530*)	KKK	üle 10 a hooldamata
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	elupaikade hooldus lakkas, sest hooldaja suri ja loomapidamine lõpetati	MHB (eksperdi hinnang)	tuleb tekitada huvi uue hooldaja tulekuks hoiualale
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on oluliste muutusteta	ELME;(hindaja eksperdi hinnang; ELME)	seisund on keskmine (6,97 palli 10-palliskaalal);(kuna hooldust ei toimu ja puiskarjamaad võsastuvad, siis liigirikkus ilmselt väheneb ja ökosüsteemiteenused kahanevad)
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on halb või vähenenud/halvenenud	MaRu, ELME	metsamuutuste kaardirakendus ja ortofotod näitavad hoiualaga kagus ja lõunas piirneva metsa lageraiet u 2017. a; sidusus on vilets (44,72 palli 100-palliskaalal)
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	MaRu	kü-I Kõrvekopli (63901:003:0249) on ortofotol näha elupaigatüübil mingid suuremad tehisoobjektid (ehitised, haagised?)
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Ei, rikkumistel ja/või selle tagajärjedel ei ole teadaolevaid (olulisi) mõjusid kaitseväärtustele	MaRu	ortofotol maaüksusel Kõrvekopli (63901:003:0249) näha olevad tehisoobjektid on osaliselt küll elupaigatüübil, kuid loodetavasti suhteliselt kergesti teisaldatavad, pärast mida kooslus loodetavasti taastub mõne aastaga
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Ei	RT	LKS-i järgne hoiuala kaitsekord ei välista väikeehitiste püstitamist, seda ka kaitstavale elupaigatüübile
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Jah	RT, EELIS	teadaolevad loodusväärtused on ka kaitseväärtused
väljundid	tulemused	Kui kaitsekord ei ole olnud sobiv, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	vaja muuta LKS-i, et ka hoiualadel nõuda igasuguse ehitustegevuse kooskõlastamist	RT	LKS-i järgne hoiuala kaitsekord ei välista väikeehitiste püstitamist, seda ka kaitstavale elupaigatüübile
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	kü-I Malve-Metsa (63901:003:0186) on pärandkultuuri objekt Kõrve talu heinaküün (reg.nr 639:HEK:002), mida KKK-s mainitakse, kuid ei käsitleta	MaRu	pärandkultuuri kaardirakendus

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	%
Üldskoor:	71	53	74,6%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	9	9	100,0%
Survetegurid (planeerimine)	9	6	66,7%
Eesmärgid (planeerimine)	6	6	100,0%
Meetmed (planeerimine)	6	6	100,0%
Sisendid (rakendamine)	6	6	100,0%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	9	3	33,3%
Tulemused (väljundid)	17	8	47,1%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	30	27	90,0%
Rakendamine	12	12	100,0%
Väljundid	26	11	42,3%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitseseadusest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitselisi eesmärgi.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX